

Monumentnummer*: 518995

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 mei 2002
Kadaster deel/nr 82803/161

Woonplaats* Breda
Gemeente* Breda
Provincie* Noord-Brabant

Locatiennaam Breda
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Breda
Sectie* D
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2716

Omschrijving**

Inleiding

Huize Merula is een vrijstaand HERENHUIS, daterende uit ca.

1906, met een uitbreiding uit 1912. Het blokvormige huis met aan de noordelijke zijde een flankerende toren, staat enigszins terug in de rooilijn, aan de westelijke zijde van de Baronielaan.

Het huis is gebouwd in Neo-renaïssancestijl met klassicistische elementen door een Bredase fabrikantenfamilie. In 1912 werd het aan de achterzijde door de toenmalige eigenaar, de familie Van Sassen uitgebreid met een forse eetzaal. Later is het pand onder meer in bezit geweest van de directeur van de Kwatta-fabrieken.

Omschrijving

Huize Merula heeft een globaal rechthoekige plattegrond en telt twee bouwlagen met een achteraanbouw van een laag. Tegen de noordelijke gevel staat een drielaagse toren onder spits op vierkante grondslag, gedekt met Oudhollandse pannen. Het pand heeft een plat dak met schilden met Oudhollandse pannen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De gevels zijn opgetrokken in baksteen, voorzien van een hardstenen plint en dorpels en hebben op de hoeken gecanneleerde zandstenen risalieten in de kolossale orde, voorzien van Ionische kapitelen. De straatgevel telt drie vensterassen en is aan de rechterzijde voorzien van een halfsteens uitspringende risaliet, eveneens voorzien van pilasters in de kolossale orde, die een fronton met tweelicht schragen. Tegen de risaliet staat een driekantig gesloten erker met bovenliggend balkon, voorzien van een balustrade met zandstenen balusters. De gevel wordt afgesloten met een forse, geprofileerde kroonlijst met tand- en eierlijst. Ook de cordonlijst en de vensteromlijstingen met guirlandemotief zijn uitgevoerd in zandsteen. De vensters zijn alle schuifvensters, waarvan het bovenlicht een kleine roedenverdeling heeft, terwijl de onderlichten een vereenvoudigde indeling hebben. In de risaliet worden zowel in de erker als op de verdieping de gekoppelde schuifvensters, respectievelijk openslaande paneeldeuren, geflankeerd door halfvensters.

De tegen de noordelijke gevel staande toren is eveneens voorzien van pilasters in de kolossale orde en telt drie geledingen, waarvan de onderste aan de straatzijde wordt ingenomen door een vleugelkussenpaneeldeur, die met het bovenlicht is omlijst door een zandstenen hoofdstel op pilasters, voorzien van in hoog-reliëf uitgevoerde siervazen. Op de twee bovenste bouwlagen een eenvoudig smal schuifvenster, qua detaillering en omlijsting overeenkomstig de schuifvensters in het woonhuis. Het venster op de eerste etage heeft een glas-in-lood vulling met centraal een medaillon met zeventiende-eeuwse figuratieve voorstelling. In de zandstenen balustrade van het balkon in laag-reliëf onder meer de voorstelling van de hoorn des overvloeds, alsmede putti. De zuidelijke zijgevel is sober uitgevoerd en telt drie vensterassen, alle voorzien van vensters als in de voorgevel. De schuiframen zijn alle uitgerust met houten rolluiken. Tegen de achtergevel staat de aanbouw uit 1912, die voor wat het exterieur betreft qua stijl en detaillering nauw aansluit bij het oudere woonhuis. De eenlaagse aanbouw is voorzien van een plat dak en heeft aan de westelijke zijde, uitkijkend over de diepe achtertuin, een terras. Ook hier hebben de schuifvensters en openslaande deuren naar het terras een zandstenen omlijsting zoals in het hoofdgebouw, terwijl boven de deuren bovendien het familiewapen Van Sassen in hoogreliëf is uitgevoerd.

Het interieur heeft voor een zeer groot deel de oorspronkelijke indeling en detaillering behouden. Van groot belang zijn onder meer de trappenhall, voorzien van een omgaande trap met gesneden houten balustrade en een lichtkoepel met figuratieve voorstellingen in glas-en-lood (onder meer de familiewapens), de erkerkamer met natuurstenen schouw met zeventiende-eeuwse betegeling en het zeldzame gestante zinken plafond met dito kooflijst, het naastgelegen vertrek en-suite met natuurstenen schouw, en de eetzaal met moer-en-kinderbintenplafond, lambrizing met zeventiende-eeuwse Franse koorbanken, schouw met zestiende-eeuwse hermeswangen en zeventiende-eeuwse betegeling, alsmede op de boezem een zeventiende-eeuws houten retabel in hoog-reliëf, voorstellende de Emmaüsgangers. Deze zaal wordt in twee ongelijke delen verdeeld door een open scheidingswand met houten gecanneleerde kolommen in Ionische stijl.

Van belang zijn bovendien in het gehele huis en met name in de representatieve vertrekken op de begane grond de parket- en natuurstenen vloeren, de wandbespanningen, onder meer van textiel, de lambrizingen en paneeldeuren, inclusief omlijstingen, in de kamer-en-suite voorzien van schilderijen van en naar Watteau. Ook in de ontvangsthall in de toren treft men een zinken plafond aan, alsmede glas-in-lood vensters. In de tuin staan enkele forse solitaire bomen, alsmede oude rododendrons. Aan de zuidelijke zijde van de achtertuin een klein houten tuinhuisje onder zadeldak, belegd met pannen. De voortuin wordt van de straat gescheiden door een smeedijzeren hekwerk, voorzien van een poortje. Aan de zuidelijke en oostelijke zijde van het huis ligt een één meter brede strook terrazzo, afgezet met een hardstenen band.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het herenhuis met tuin, hek en tuinhuisje is van algemeen belang. Het object heeft cultuurhistorische waarden: het is als fabrikantenwoning van belang als uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling, namelijk de industrialisatie van Breda; het object heeft architectuurhistorische waarden: het is van belang voor de geschiedenis van de architectuur als laat voorbeeld van de Neo-rennaissance; het is van belang wegens het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek van het in- en exterieur, met name het hergebruik van bouwfragmenten van elders; het object heeft ensemblewaarden: het heeft bijzondere betekenis wegens de situering, verbonden met de uitbreiding van de stad rond 1900 met het gebied rondom de Baronielaan; het complex is van belang wegens de hoogwaardige architectonische kwaliteit van de samenstellende onderdelen; gaafheid/herkenbaarheid: het object is van belang wegens de architectonische gaafheid van het exterieur en interieur; het is van belang in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de stedelijke omgeving.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Woonhuis(K)

Functie

Tuin

Woonhuis